

Wij geven in dit jaarbericht beknopt weer hoe we in 2015 als team van vrijwilligers hebben gewerkt. Wij vertrouwen er op dat door het lezen van dit jaarbericht wij op uw belangstelling voor en betrokkenheid bij 't Schoor mogen blijven rekenen.

Inleiding

Op 16 oktober 2015 was het 25 jaar geleden dat Heemcentrum 't Schoor werd opgericht. In en rondom het weekend van 17 oktober is dit jubileum samen met de Udenhoutse gemeenschap gevierd. Voorafgaand aan het feestweekend werd huis aan huis een gratis Unentse krant verspreid. De krant staat boordevol boeiende verhalen over de historie van de (voormalige) gemeente Udenhout en haar inwoners.

Daarnaast kan de lezer er informatie vinden over ons heemcentrum en het feestweekend. Speciaal voor de krant waren ook een vijftal speciale "Unentse" kruiswoordpuzzels gemaakt. De Udenhoutse schrijfster Margje Woodrow schreef voor de jeugd een prachtig verhaal in de krant. De Udenhoutse scholieren werden daarnaast ook bij het jubileum betrokken doordat onze vrijwilligers een lesprogramma op de scholen verzorgden over het uitzoeken van de familiegeschiedenis. De

scholieren konden na afloop hun eigen stamboom invullen op de speciale stamboomformulieren. De ingevulde formulieren werden later tentoongesteld. De mensen maken samen de gemeenschap en daarom stond ook de geschiedenis en de verhalen van de oude Udenhoutse families centraal in de twee nieuwe boeken van 't Schoor.

Deze boeken werden ter gelegenheid van ons jubileum gepresenteerd op vrijdag 16 oktober. De opkomst bij de presentatie was overweldigend; het aantal zitplaatsen in ontmoetingscentrum 't Plein was zelfs ontoereikend.

Ruim 300 belangstellenden waren aanwezig bij de presentatie waarbij op een boeiende wijze met behulp van oude foto's van vele Udenhoutse families interessante wetenswaardigheden verteld werden. Daags na de presentatie was in het Udenhoutse raadhuis de "Dag van de familiegeschiedenis" door 't Schoor georganiseerd. Heemcentrum 't Schoor had een expositie van oude foto's, bidprentjes en voorwerpen ingericht. Verder waren in de raadzaal diverse stands ingericht waar de bezoekers van verschillende andere instellingen en

verenigingen informatie konden krijgen op het gebied van genealogie en heemkunde. Velen maakten van de gelegenheid gebruik; bijna 240 bezoekers werden er geteld.

Tenslotte werden gedurende de dag in de trouwzaal een viertal verschillende workshops gegeven waarbij de spreker liet zien hoe men de eigen familiegeschiedenis kan onderzoeken. Ook de lezingen werden goed bezocht. Tenslotte was op beide dagen van het feestweekend ons heemcentrum open voor bezoekers. Ook daar was een speciale expositie te bezichtigen en konden overigens ook de nieuw ingerichte tentoonstellingsruimten bekeken worden.

We kunnen terugkijken op een geweldig feestweekend dat we samen met de hele Udenhoutse gemeenschap hebben mogen vieren. Uit het dorp mochten we ook vele positieve reacties ontvangen. Velen gaven aan genoten te hebben van de krant, de boeken en de festiviteiten in het weekend van 17 oktober.

Bestuur

Op 31 december 2015 bestaat het bestuur van Heemcentrum 't Schoor uit: Frans Goossens (voorzitter), Hein van den Berg (vicevoorzitter), Lia Clement-Verhoeven (secretaris), Frank Scheffers (penningmeester) en de bestuursleden Annelies van den Assem-van Uden, Jan Denissen, Joost van Dongen en Piet Happel.

Kees van den Bersselaar nam bij de viering van het 25-jarig bestaan afscheid als bestuurslid. Kees is een van de medeoprichters van 't Schoor en dankzij zijn langdurige tomeloze inzet en betrokkenheid (en daarbij trouw ondersteund door zijn echtgenote Trees) heeft Udenhout een prachtig heem-centrum. Voor die verdiensten ontving Kees als eerste vrijwilliger de Oorkonde van Verdienste van Heemcentrum 't Schoor en de zilveren legpenning van Brabants Heem. Ook draagt de grote vergaderkamer voortaan zijn naam. Gelukkig blijft Kees als vrijwilliger nog heel nauw betrokken bij *zijn* Schoor. Ook medeoprichter Gerard van Alem en Hein van den Berg ontvingen dit jaar vanwege hun 25-jarige inzet deze

Oorkonde van Verdienste. Hiermee brengt het bestuur zijn waardering, erkentelijkheid en dank tot uitdrukking. Het bestuur mag zich gelukkig prijzen met de benoeming van twee nieuwe bestuursleden. Op 26 mei trad Piet Happel en op 9 juli Joost van Dongen toe tot het bestuur. Piet en Joost hebben het (digitale)collectiebeheer onder hun hoede genomen. Beide heren hebben zich de afgelopen maanden al goed ingewerkt in de vele onderwerpen die aan de bestuurstafel aan de orde komen. Onderwerpen die de revue passeerden waren onder andere: de huisvesting, de samenwerking met theeschenkerij 't Rectoraat, het nieuwe collectie-registratiesysteem, deskundigheidsbevordering van bestuur en vrijwilligers, contacten met de scholen en de viering van het 25-jarig bestaan. Een aantal bestuursleden woonde bijeenkomsten en studiedagen bij van De Kleine Meijerij, Erfgoed Brabant en Brabants Heem om daarmee ervaringen uit te wisselen met andere organisaties op het gebied van heemkunde in Noord-Brabant.

Vrijwilligers

In 2015 hebben onze vrijwilligers een grote bijdrage geleverd aan alle activiteiten van Heemcentrum 't Schoor. Zonder hen zou het bijvoorbeeld niet mogelijk zijn geweest om bij de activiteiten ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig bestaan, bij rondleidingen en presentaties ons heemcentrum zo'n goede publiciteit en uitstraling te geven. De huis-aan-huis bezorging van de vijfde Unentse Krant werd door de vrijwilligers van Heemcentrum 't Schoor uitgevoerd. Dat was een hele klus maar ook hier geldt het spreekwoord: vele handen maken licht werk. Eenieders inbreng wordt ten hoogste gewaardeerd en het bestuur is dan ook dankbaar voor de grote

inzet en betrokkenheid van onze vrijwilligers. Jaarlijks houden we een bedankmiddag voor de vrijwilligers. Vanwege het zilveren jubileum werd op zondag 4 oktober een uitstapje naar museum 't Brabants Leven in Den Dungen georganiseerd en de feestelijke middag werd met een hapje en een drankje afgesloten bij Beukenhof in Biezenmortel.

Eén nieuwe vrijwilliger werd in het afgelopen jaar aangetrokken. Toos Goos-Jansen stopte na vele jaren bij de onderhoudsgroep. Vanaf november nam Tiny van Asten-Heessels haar plaats in. We danken Toos voor haar enorme inzet voor 't Schoor.

In dit kalenderjaar ondersteunde Annie Duijf ons met de activiteiten voor de Dag van de Familiegiedenis en het daarbij behorende scholenproject. Wij zijn blij dat Annie haar expertise projectmatig voor 't Schoor wil inzetten.

Op 30 september 2015 overleed oud-vrijwilliger Jan van den Bersselaar. In zijn afscheidsdienst werd de grote waarde van Jan voor Heemcentrum 't Schoor gememoreerd. Hij was immers vele jaren verantwoordelijk voor de automatiserings-werkzaamheden voor het collectie-registratiesysteem.

Opening theeschenkerij 't Rectoraat en openstelling donderdagen

Na jaren van bouwactiviteiten, zodat de ontvangst van bezoekers maar zeer minimaal mogelijk was, is op vrijdag 6 maart 2015 de theeschenkerij van ASVZ op de begane grond officieel geopend. Het gebouw heeft vanaf deze datum de naam 't Rectoraat gekregen. De kamers waarin de bezoekers worden ontvangen zijn vernoemd naar de vorige bewoners zoals: Rector Merckx en Rector van

Teeffelen. De theeschenkerij wordt gerund door mensen met een verstandelijke beperking. Zij worden daarbij ondersteund door professionele begeleiders en vrijwilligers van ASVZ. De theeschenkerij is op werkdagen geopend van 10.00-17.00 uur. Inmiddels hebben vele bezoekers genoten van een lunch en/of een kopje koffie of thee in een prachtige monumentale omgeving. Bij goed weer is het prima vertoeven op het terras in de mooie rustieke tuin achter het pand. Vanaf 7 mei is ook onze collectie elke donderdag van 11.00 uur tot 15.00 uur te bezichtigen. Onze eigen vrijwilligers houden dan per toerbeurt toezicht.

Sponsors, stutten en steunen

Gelukkig kunnen we al vele jaren rekenen op een vrijwel constante groep van sponsors, stutten en steunen. Zij stellen ons mede in staat om aan onze jaarlijkse verplichtingen te voldoen. Ook voor de uitgave van onze boeken en andere publicaties zijn we mede afhankelijk van subsidies en sponsors. De prijs van onze boeken proberen we zo laag mogelijk te houden zodat we daarmee een breed publiek kunnen bereiken. In 2015 hebben we daarvoor een mooi bedrag ontvangen in het kader van de Hart voor uw Club Aktie van de Rabobank. Speciaal voor de festiviteiten rondom het 25-jarig jubileum van 't Schoor, de Unentse krant, de dag van de familiegeschiedenis en de boekpresentaties hebben we financiële ondersteuning mogen ontvangen van onder meer de Dorpsraad en het Baeten Geven Fonds. In Sprokkels 12 zijn wederom advertorials opgenomen. Als tegenprestatie voor een bijdrage in de kosten voor het drukken van de Sprokkels wordt de historie van een bedrijf in een kort artikel beschreven. Uiteraard wordt bij

het artikel een mooie oude foto afgedrukt. Deze opzet is goed ontvangen bij de Udenhoutse ondernemers. Voor komende jaren zijn er nog plaatsen beschikbaar voor nieuwe advertorials.

Scholen, rondleidingen en andere activiteiten

Na de verbouwing en de wekelijkse openstelling op donderdag zijn de rondleidingen weer toegenomen. We hebben zo'n 400 bezoekers verwelkomd en die zijn zeer verrast over de opzet van onze collectie en spreken meer dan eens hun waardering uit over de netheid en de presentatie.

Stambomen die leerlingen van de Udenhoutse/Biezenmortelse scholen zelf uitzochten werden op de dag van de familiegeschiedenis tentoongesteld. De vier basisscholen van Udenhout en Biezenmortel weten ons steeds beter te vinden. Aan de activiteiten die we de scholen aanbieden wordt met veel enthousiasme deelgenomen. Dit jaar werden diverse fietstochten, dorpswandelingen en rondleidingen voor de leerlingen georganiseerd. Dit jaar is 70 jaar bevrijding herdacht. Samen met Henk Peters werden de scholen bezocht en

aan de hand van een PowerPointpresentatie en een aantal voorwerpen uit de collectie van 't Schoor werd het verhaal van de Tweede Wereldoorlog verteld.

In samenwerking met dorpsgenoot Annie Duijf (secretaris van Genealogische Vereniging Tilburg-Den Bosch) werd het project Stamboom in de Klas gepresenteerd. Zo werden ook de scholen betrokken bij De Dag van de Familiegeschiedenis. Na een uitleg over wat een stamboom is mochten de leerlingen zelf aan de slag. Bij de open dagen ter gelegenheid van ons zilveren jubileum hebben we deze stambomen geëxposeerd. Heemcentrum 't Schoor heeft ook dit jaar in samenwerking met Udenhouts Belang de dodenherdenking op 4 mei verzorgd. Twee leerlingen van groep 8 hebben ieder een gedicht voorgedragen en drie kinderen legden bloemen op de oorlogsgraven op het kerkhof. We zijn blij met de toenemende belangstelling voor deze jaarlijkse dodenherdenking.

Heemcentrum 't Schoor heeft opnieuw medewerking verleend aan het groots opgezette dorpsfeest Biezenmortel Bruist. We hebben een aantal oude gedigitaliseerde foto's aangeleverd voor de Biezenmortelse dorpsquiz waar op zondag 6 september alle buurtverenigingen aan mee deden. De quiz was mede dankzij het mooie oude fotomateriaal een groot succes. De samenwerking met Bibliotheek Midden Brabant is in 2015 opnieuw opgepakt. Dat resulteerde in een aantal samenwerkingsplannen voor activiteiten in 2016. Er werden foto's geleverd voor de nieuwe lampenkappen boven de leestafel. Herkenbare plekken in Udenhout worden nu op een eigentijdse manier gepresenteerd. Ook op de jaarlijkse Wintermarkt in zorgcentrum De Eikelaar was Heemcentrum 't Schoor met een stand aanwezig.

Collectie

Na een lange periode van voorbereiding is in 2015 de geschiedenis van Udenhout en Biezenmortel in beeld gebracht. Gekozen is voor de vorm van een semipermanente tentoonstelling op de zolder van ons Heemcentrum. Veel is er gewerkt door de vrijwilligers om de zolder een totaal ander aanzien te geven: uitruimen, vertimmeren, schilderen, de collectie selecteren en herschikken. Hiervoor werden uitgangspunten gekozen vanuit de oorspronkelijke bronnen van bestaan: 't Hout van Udenhout: de klompenmakerijen, de timmerbedrijven, de wagenmakers, de boomrooiers enz. De landbouw: hier een impressie van de huisdieren en het uitbeelden van de vier jaargetijden. Ook de rijke historie van de steenfabrieken is te bekijken. Het cultureel erfgoed heeft als thema de gilden, in de toekomst uit te breiden met een wisseltentoonstelling over fanfare en harmonie.

De huishoudelijke collectie laat zien hoe de vrouwen vroeger hun dagelijks werk verrichtten en welke primitieve middelen hen daarbij ten dienste stonden. Bij de geestelijke gezondheidszorg worden Huize Assisië/Prisma en Huize Sint Vincentius/ASVZ in beeld gebracht. Twee instellingen die Udenhout op de kaart hebben gezet.

De Kapucijnen en Biezenmortel hebben een eigen compartiment gekregen. Ook de Fraters van Tilburg en de Zusters van St. Felix krijgen speciale aandacht voor de vele jaren dat zij het onderwijs en de ouderenzorg voor hun rekening namen.

De historie van het geld toont een gevarieerd beeld: van de Russische stukken tot de Euro, inclusief oorlogs- en bevrijdingsgeld.

De vernieuwde zolder heeft speciaal tot doel de scholen en heemkundig geïnteresseerden kennis te laten maken met de geschiedenis van ons dorp. Vooral ook voor de scholen moet het vanzelfsprekend zijn dat de kinderen het leven in het verleden van oud-Udenhout/Biezenmortel leren kennen door een bezoek aan 't Schoor.

Ook op digitaal gebied zijn er dit jaar ontwikkelingen geweest. Het systeem waarin onze objecten, boeken en bidprentjes werden beheerd (Asksam) was al geruime tijd aan vernieuwing toe. Via Erfgoed Brabant werd kennis gemaakt met OSCAR. Aanvankelijk leek dit het digitale paradijs te worden. Diverse bijeenkomsten moesten de werking en toepassing verbeteren. Maar halverwege dit jaar werd de stekker uit het proces getrokken. Begin juli maakte Erfgoed Brabant bekend te gaan kiezen uit twee registratiesystemen. Uiteindelijk is gekozen voor Memorix Maior. Onze data zijn aangeleverd en worden nu ingebracht in Memorix Maior. Begin 2016 moet het

operabel zijn. Dan komt het grote werk om alles te controleren: nummering, titel en plaats. Veel tijd en hulp van vrijwilligers zullen daarvoor nodig zijn.

Werkgroepen

Schrijversteam

Voor het schrijversteam is 2015 een topjaar geweest. Allereerst is in maart Unentse Sprokkels 12 gepresenteerd. Het was gezellig druk op deze bijeenkomst in 't Plein. De stutten en steunen van het heemcentrum krijgen een uitnodiging voor deze bijeenkomst. Maar ook voor andere belangstellenden is deze presentatie vrij toegankelijk en steeds meer Udenhoutse en Biezenmortelse mensen komen hier naar toe. Dit ervaren wij als een waardering voor het werk van het schrijversteam en van het heemcentrum. Dan volgde in september de presentatie van de vijfde Unentse krant die in elk huis in Udenhout en Biezenmortel gratis werd bezorgd. Deze krant werd aangeboden in verband met de viering van het 25 jarig jubileum van Heemcentrum 't Schoor. De krant staat boordevol met wetenswaardigheden over onze dorpen.

Op dezelfde avond vond ook de presentatie plaats van Wiki Udenhout. Dit is een internet encyclopedie. Iedereen kan voortaan zaken over de geschiedenis betreffende Udenhout en Biezenmortel opzoeken via internet. Deze site is een samenwerkingsproject met het Regionaal Archief Tilburg. In 2015 is ook onze website geheel vernieuwd.

Via de website kunt u doorklikken naar Wiki Udenhout, maar u vindt er bijvoorbeeld ook de agenda, (bezoekers-)informatie over ons heemcentrum, al onze uitgaven en mooie oude foto's. Als klap op de vuurpijl presenteerde het schrijversteam op 16 oktober twee boeken in de grote serie. Het betreft de boeken Over Unentse families deel 1 en deel 2. In deze boeken worden 38 families beschreven. Elke familie heeft een thema van vroeger meegekregen dat beschreven wordt. In totaal is het 620 pagina's leesplezier en er staan 1390 foto's in, voor het overgrote deel niet eerder gepubliceerde foto's.

Enkele leden van de werkgroep genealogie, v.l.n.r. Frank Scheffers, Riet Heessels, Lia Clement, Bert van Asten en Annie van Roessel

Deze boeken zijn tot stand gekomen in samenwerking tussen het schrijversteam en de werkgroep genealogie. Het was een heel werk om alle gegevens bij elkaar te krijgen. In totaliteit is er vijf jaar aan deze boeken gewerkt. De boeken zijn erg goed ontvangen, zelfs zo goed dat direct gesproken werd over het uitbrengen van een derde deel. De laatste maanden van het jaar zijn gebruikt om al weer te werken aan een volgende Sprokkels. Maar ook staat er weer een boek in de grote serie gepland in 2016. Dat zal gaan over de melk/zuivelfabriek. Dus al met al is 2015 voor het schrijversteam een prachtig jaar geweest.

Werkgroep Udenhoutse toponiemen

In Unentse Sprokkels 12 is het tweede deel over de Udenhoutse toponiemen in de omgeving van de Loonse Molenstraat en de Schoorstraat gepubliceerd. Komende jaren zullen andere delen van Udenhout en Biezenmortel aan bod komen in de Sprokkels. In november heeft André Witlox voor de KBO een lezing gehouden over de Udenhoutse en Biezenmortelse toponiemen.

Werkgroep restauratie en onderhoud agrarische voorwerpen

Een kleine groep vrijwilligers is in de zomermaanden elke donderdag actief bij de Hemelrijksche Hoeve. In een gedeeltelijk open loods verrichten zij onderhoud aan de agrarische gebruiksvoorwerpen. Alles is netjes gepeetst en voorzien van korte teksten zodat de bezoekers beter begrijpen waarvoor deze voorwerpen op de boerderij zijn gebruikt. Tijdens de jaarlijkse Lammetjesdag hebben veel bezoekers bij de zorgboerderij van de familie Martens de collectie van oude agrarische gebruiksvoorwerpen

bezichtigd. Bij Open Monumentendag op zaterdag 12 september is er paardentuig tentoongesteld bij de smederij in de Groenstraat. Een dag later zijn deze voorwerpen in het Raadhuis tentoongesteld ter gelegenheid van Unentse Mert. We hebben veel positieve reacties mogen ontvangen over perfecte staat van deze collectie.

Open Monumentendag 2015

Al jaren is het gebruikelijk dat in Udenhout Open Monumentendag op de tweede zaterdag in september wordt gehouden. Het landelijk thema was dit jaar Kunst en Ambacht. Bij de hoefstal van smederij Van der Loo in de Groenstraat was het een en al bedrijvigheid. Een hoefsmid heeft die zaterdag vier paarden beslaan. Vrijwilligers van 't Schoor hebben daar ter plekke een kleine verzameling paardentuig geëxposeerd. We ontvingen veel positieve reacties van de 175 mensen die daar zijn komen kijken. Op de tweede locatie, het voorterrein van Kasteel De Strijdhoeve, was een kunst- en oude ambachtenmarkt. Een schilder, beeldhouwer, kantklossters, restaurateur van Brabantse poffers en een glas in lood kunstenaar beoefenden hun kunst onder veel belangstelling van de bezoekers. In het kasteel was de Dalenskamer te bezichtigen. Joost Theeuwes, kunstschilder, conservator en restaurateur gaf aan enthousiaste toehoorders deskundig uitleg over het restaureren van oude schilderijen. Ongeveer 225 bezoekers werden die dag verwelkomd. Alle bezoekers kregen een door 't Schoor samengestelde brochure mee. In deze brochure is de kunstgeschiedenis van de bewoners van het kasteel en de geschiedenis van smederij Van der Loo beschreven.

Tot slot

Het jubileumjaar heeft veel gevraagd van de vrijwilligers maar met collectieve inzet en samenwerking is alles goed verlopen en kunnen we terug kijken op een succesvol jubileum. Het komende jaar gaan we ons richten op het vullen van een nieuw digitaal collectieregistratiesysteem. Omdat vele voorwerpen een andere plaats hebben gekregen is een nieuwe registratie noodzakelijk. Ook willen we foto's en verhalen bij de voorwerpen toevoegen. Een klus die heel veel uren in beslag gaat nemen. Met vrijwilligers die elkaar in deze werkzaamheden gaan ondersteunen zal ook dit project zeker gaan lukken. Hiermee bedank ik alle vrijwilligers van heemcentrum 't Schoor voor ieders inzet in het afgelopen jaar en onze donateurs en sponsors bedank ik voor hun trouwe steun en betrokkenheid.

Frans Goossens
Voorzitter